

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 30. septembra 1857.

Kako češpljeve drevesa množiti in rediti?

Od prida in koristi, ki ga češpljevo drevó kmetovavcu donaša, je bilo že tolikokrat govorjenje, da ne bomo od tega tukaj obširnije govorili. Ker pa češplja tako dolgo kot drugo sadno drevje ne terpi, in se pogostoma po češpljevih sadikah poprašuje, naj se posvetvamo: kako si češpljevih drevés pomnožiti in si terdnih in krepkih zarediti?

Že od nekdanj so sadjorejci češpljeve drevesa množili:

- 1) najbolj po korenininih izrastkih, ki jim tudi tu in tam pritlike ali živice pravijo;
- 2) bolj poredkoma iz posejanih košic, in
- 3) malokdaj pa s cepljenjem.

Tukaj je vprašanje: Kaj je naj boljše in gotovše, si v kratkem času veliko lepih in terdnih češpljevih drevés zarediti, da bodo od leta do leta kmetovavcu obilo sadja rodile?

Dandanašnji si sadjorejci češpljeve drevesa po navadi tako-le redé:

Vsak priden kmetovavec, ako na svoj bolj ali manj s češpljevim drevjem zasajeni vert stopi, vidi češpljevih mladíc, ki so iz korenin starih drevés pognale. Manjše in šibkejšé poruže, močnejše in krepkeje pa pustí rasti, jih obreže, in tiste, ki krivo rastejo, poravná in na pripravne količe priveže. Čez kakih 6 ali 8 let si je iz njih lepo množico drevesc priredil, ktere je po vertu tje, kjer je bilo za-nje prostora kaj, in ob potih in poljskih mejah posadil; po tem takem mu jih ni bilo treba drugot iskati in jih drago kupovati. Če si jih je pa več zaredil, jih drugam tudi lahko za gotov denar spečá.

Ker pa take drevesca večidel po vertih nepresajene v senci pod drugimi visokimi drevesi stojé, imajo le po malo korenin, od kterih se tudi sémtertjé nekoliko nagnitih nahaja; njih skorja je blizo korenine, iz ktere so pognale, zavoljo sence prav mehka in tako rekoč gobnata. Zato jih pa tudi, kadar se drugam presadé, veliko perve leta hira, dokler se ne ukorenijo dovelj, drugim pa na prostorni kraj presajenim dostikrat hud mraz rad škoduje, in ker imajo mehko in precej občutljivo skorjico, se jih tudi rad rak poprijema, druge lézne bolezni poredoma napadajo, da pred ali pozneje pod zlo grejo. To je pri češpljevem drevji naj večja nadloga, da se morajo vsako leto nekatere suhe drevesa iz verta metati in zdrave na njih mesto saditi. In komaj je kmetovavec mlade češplje v red spravil, mu že več starih drevés pogin napoveduje, kterih bolezni ni do sedaj zapazil. Tako je zmirej kaj družega nadležnega. Drevesca pa, ki se od pohišnih prodajavcov ali pa na tergu po ceni kupujejo, so tudi polne pogrškov. Kupec se večkrat goljfa, če mu prodajavec svoje sadike tudi zlo hvali.

(Dal. sl.)

Da se miši zimske setve ne lotijo.

Kdor hoče ubraniti, da se ozimine miši ne lotijo, naj seme namoči v mešanci, ki se napravi iz: 8 bokalov redke gnojnice, 2 lotov železnega ali zeléuega vitriola (Eisen-vitriol), 1 lota in pol lésnega katrana ali šmira (Holztheer),

1 lota rumenega kamnenega olja ali štajnovca (gelbes Steinöhl.)

Za setev namenjeno seme se v ti mešanci namoči, in že čez 24 ur se zamore vsejati. Če je več semena, več je omenjene namake potreba, le da se vsake reči v gori povedani razmeri vzame.

Tako napravljenega semena se ne lotijo miši in poginejo, če ne najdejo drugega živeža.

Skušnja je to poterdila.

Dvé miši so vjeli in jima dva dni nič jesti dali, da ste bile prav izstradane. Potem so jima vergli 30 pšenčnih zern, ki so bile namočne v gori povedani namaki. Ne enega zerna se niste lotile in 4. dan lakote poginile.

To je skusil neki kmetovavec iz Počernic in popolnoma poterdil. Tako piše časnik česke kmetijske družbe v 37. listu.

Mi pa naznanimo tapomoček tudi našim gospodarjem, naj ga poskusijo tudi oni, ker se lahko napraviti dá in ni drag.

Nekoliko o stanji kmetijstva in obertnijstva na Krajskem.

(Konec.)

Zavoljo tega je pa tréba, da iz poti spravimo vse kar naše kmetijstvo in obertnijstvo zavéra, in se vsega goreče oklenemo, kar nam zamore pot do pravega blagostanja odpréti. Zlasti kar obertnijo utíče, bomo mi Krajci prisiljeni, se je bolj poprijeti. In zakaj bi se tega branili? Poglejmo na gorensko stran, in tû posebné v Teržič. Ali ne vidimo tû več premoženja in blagostanja, kakor povsod drugod, kjer obertnija ni na taki stopnji? Ali bo morde zopet kdo vgovarjati hotel, da krajnska dežela ni za obertnijo ugodna? Ta nej se nekoliko po deželi ozrè in odgovori naj na vprašanje: Ali niso Krajci pridni, brihtni ljudjé? ali jih ne nahajamo po gostem med njimi, ktere bi sméli zavoljo njih bistroumnosti v marsikterih zadevah med umétnike štéti? Ali nima dežela skorej povsod močnih vodá, dovolj kurjave, bodi si z lesom ali s premogom in šoto?

Ne bomo ga lahko dobili, kteri bi na té vprašanja ne odgovoril, da imamo na Krajskem mnogih pripomočkov za veliko obertnijo.

Enega le nam manjka, in dokler do tega ne pridemo, nam ni treba misliti, v versto obertnih narodov priti. In to je: tehničnih in naturoznanstvenih vednost nam manjka. Dokler se s tehniko današnjih dni in z naturoznanstvom ne soznamo, bomo vedno slišali tožbe in zdihovanje; o tém pa znajo še male obertnije popolnoma na kant priti.

Koliko koristi to, da se vpeljuje v slovenske šole po kmetih začetni nauk nemškega jezika?

To vprašanje imajo premisliti šolski učeniki in na-nj odgovoriti v letošnjih učiteljskih zborih. Ker pa zadeva to